

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELOFIZETÉSI ÁRAK:
Egész evre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedevre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Redde Siculos!

Augustusnak a teutoburgi csata után nehéz északai voltak. Legiók veszttek oda, melyeknek pusztulásáért az öngyilkos hadvezért okolta: „Vare, redde legiones!” A nagy államférfiúnak csak részben volt igaz. Ha Varusban több lett volna a katonából, mint az erőszakos és önző hivatalnokból, ha a legiók derekasabban küzdene a vad idegenben, talán nem hullott volna iszalagos mocsárba a büszke sas. De a legiók fölött győzött egy soldatescánál, hivatásos katonánál, betanult stratégiájánál nagyobb hatalom: a nemzeti érzés. A germánok a teutoburgi erdőben a honi rögöt, a szabadság mámoros levegőjét, az otthon rakott fészket védték. Győzniök kellett!

Egy nagy darab Magyarországot, sok századja megszállt, vérrel megvédett, nyelvünkkel, kulturánkkal, külön nemzeti egyéniségünkkel teljesen lefoglalt országként siratunk. Gyergyó és Háromszék buzája, a havasok lábas jöszága, Udvarhelyszék faragott kapú, hajadonok régen szőtt, himzett parafernuma, a magyar építőművészet kincse, büszkesége: a székelyház széles határon odaveszett. Feltört utak mentén, hangtalan erdőkben törpe és nagy sírok jelzik: itt a frontmögötti magyarság vérzett. A felsíró nemzeti érzés a parlament-

ben s otthon folyó vitában a pusztulás itthon levő okait kutatja s minisztereken kéri panaszos zokszóval számon: Redde Siculos!

Komolyan azonban a hatalmon levők közül senki sem vállalja a székelyvesztés vádját. Nem gyávaságból, hanem érthető jóhiszeműséggel. Jórészt igazuk is van a tescheni főhadiszállás és a Ballplatz embereinek. Ők ezúttal keveset vétettek.

A multért vezekelünk mi magyarok, rövidlátó, lovagiaskodó politikánkért. Nem vádoljuk a ma embereit, hanem a rendszert, melyet a mult magyarjai keltettek életre.

Vezekelünk azért a könnyelműségért, mellyel a tespedt és megfontolatlan nemesi rend 1723-ban, a sanctio pragmatica létrejöttékor kiadta a nemzet fegyveres ereje fölötti önrendelkezés jogát.

Vezekelünk azért a gyermekes rövidlátásért, mellyel ötven év előtt, az 1867-i törvényhozásban vétett a másik fél gavalér mivoltában vakon bizakodó, gavalléros nemzet. Nem magyar vezér lelke aggódott, sorvadtt évtizedek óta a szent magyar határért s mikor a csiki medence peremén állott az ősi ellenség, nem jutott már oda elég egyebüitt megtépott, megromyolt dandárainkból.

Vezekelünk azokért, akiknek lelke még ma sem kívánja a gyönyörűséges tri-

colort. a zengő magyar szót, magyar vezényletet, színmagyar jelleget a nemzet hadseregében.

Ne keressük minisztereken a székelvesztés mulasztásait. Az egyes ember ma csak logikus végrehajtója rosszul elgondolt törvények praemissáinak.

Ne is apprehendáljunk immár és ne keseregjünk. Ez reményvesztett, romok közt sirdogáló proféták dolga. Lamentációval pedig nem lehet a romokat ujjaépíteni. Nekünk azzal az óriási erő-kifejtéssel kell munkához látnunk, amellyel Ursusnak karja feszül, mikor a circus porondján a bölénybika szarvába kap s lassú, szívos, elszánt erőfeszítéssel, ezernyi néző figyelme, visszafojtott lélekzete közben földre teríti a germán erők vadját, megszabadítja a keresztény királyleányt. A halálraszánt Transsilvaniát fejtjük le mi is ellenséges karokról.

Nekünk azzal a bizakodó hittel kell összefognunk, hogy az őrjöngő házak táján is lehet meleg, új fészket rakni s hogy van még erdő s az erdőnek fája, melyen újra remekelhet kapufaragó, művészlelkű népünk. Kerülj meg kender- és gyapjúszál s otthonvaló órákban vígan kattog majd újból a szövöszék s himet sző a parafernumos darabra avatott leánykéz.

Ne apprehendáljunk, könnyet ne hullassunk, hanem egyenes lélekkel, törhe-

Az öreg asszony és egy hosszú kötél.

Irta: S. F.

Egy kicsikét furcsa a cím. Ne tessék félni. Nem felakasztásról van szó.

Mielőtt a sor az öreg asszonyra és a kötéltre kerülne, először egy más dolgot mesélek el.

Alig vártam azt a napot, hogy az elhagyott Alfalut az oláh nyomok után vajjon hogyan kapom!?

A lábujjkámat mozgattam is, hogy a kérdéses ügy valahogy nyélbe csusszék. Sikerült is. Október 15-én este otthon voltam.

Másnap sirva panaszkodó asszonyok fogadtak otthon. A sok ijedelem igazán arcukra nyomta a szenvedés szálnalmas nyomait. Beszéltek szegények, hogy mennyit mindenben mentek keresztül?.. Mennyit bujkáltak a padláson, majd a csűrök rejtett zugában hosszú, világosodni nem

akaró éjszakákat. Beszéltek kékes sebekről is, melyeket az oláhok paraszt keze ejtet testükön.

Azt is elmondották, hogy több férfit marháikkal együtt, mint foglyokat, Romániába kísértek át. (T. i. Az oláhok több, a Bucsin oldalában bujkáló családra ütöttek rá!) Közülük egynehányat meg is löttek. Egynehány öreg ember is könyes szemekkel ezek igazságát ítegette.

Majd mesélni kezdték, hogy a rabló banda, hogyan vert fel és pusztított el mindent. Ezt már gondoltam is, miután nyomukat lakásomon s a köpincében láttam.

Ablak, ajtó minden beverve zár és deszka repedésig. A butorokat nagy részben összerontották. Félre dobták. Kicsi szép szobámban széna között térdig álltam. Amit a köpincében és előtte láttam az a véretem megfagyasztotta.

Szentül hittem azt, hogy a templom az oláh kéz kutatásait a legkevésbé kerülheti ki.

Azt is jól tudtam, hogy a pap pincéje sem maradhat motozkálás nélkül, de az irodát összes aktáival mégis ide raktam be. Ide kerültek az anyakönyvek is. Ez eljárásomon aztán annál is inkább megnyugodtam, mert a magas püspöki körlevél akkori száma (egy kissé megkésve, mert menekülésünk után jutott a kezünkbe!) a templomot e célra egyáltalán nem ajánlotta. Biztatott ez a körülmény is, hogy tűzmentes hely s ha felbontják is, esetleg szétforgatják is, itt megmarad a legbizonyosabban.

Az ajtóban és zárjában (lakat!) nem igen bizhattam, de lehetet volna egészen vas is, akkor is úgy járt volna, amint járt a község nem egy vasajtaju pincéje, amelyek irtalmatlanul s annál több bosszúval beverték.

No és mit láttam az akták és az anyakönyvek között?..

Az óriási nagy (kereskedői pakoló) ládát feltépték kisebb társával együtt és

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnének örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlok, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

etlen akarattal kezdjük újból ott a munkát, ahol századok előtt kezdte a határt megszálló magyarság. A nemzetet nem lehet megölni — még orozva sem, életkedvét nem lehet venni — még annyi bánattal sem. Századok munkája veszett oda egy rohanásra, sietünk vissza századok számára újra építeni. Lelkünkben a büszke görög szó ég:

καλοπαιων πόνος χειρων ἀθανάτος.

Kemény kezek munkája halhatatlan!

Gyűjtés a hadisír gondozó alap javára.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak alább közölt rendelete alapján a vezetésem és rendelkezésem alatt álló összes intézeteknek elrendelem, hogy folyó évi november hó 2-án a hadisír gondozó alap javára, gyűjtést rendezzenek s az összeget egyenesen a rendeletben megjelölt helyre küldjék be.

Gyulafehérvárt, 1916. október 20-án.
A Nagyméltóságu Gróf, Püspök Úr helyett:
Zomora Dániel
püspökhelyettes.

Másolat.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

12508—1916. eln. szám.

A háborúban feldúlt tűzhelyeket újra felépítő Országos Bizottság Elnöksége avval a kérelemmel fordult hozzám, hogy hadisír gondozó alapja javára folyó évi november hó 2-án, Halottak napján a hazai összes középfoku és elemi iskolákban gyűjtést rendeljek el.

Bár jól tudom, hogy a háboru okozta súlyos gazdasági viszonyok sokféle és nehezen elviselhető anyagi terheket rónak a társadalom minden rétegére, a fent jelzett nemes cél mégis olyan, melynek közeli és méltó megvalósítása elől sem hazánkban az elesett hősök iránt örök hála-ra kötelezett lakossága, sem a hazai ta-

nulóifúság, melynek boldog, békés jövődjéért ömlött ki vérük el nem zárkozhatik. A hadisír gondozó alap a kárpáti harcokban hősi halált halt német katonák sírjainak kegyeletes gondozására is szolgál s a magyar ifjúságot még bensőbb szálak fűzik majd dicső szövetségeseinkhez, ha szíve és anyagi ereje szerint hozzájárulhat a kárpátok védelmében elvérzett német harcosok emlékének a magyar nemzethez méltó megőrzéséhez.

Elrendelem tehát, hogy a háborús gyűjtések eddig bevált módja szerint valamennyi rendelkezésem és vezetésem alatt álló elemi és középfokú tanintézetben folyó év november 2-án (Halottak napján) a tanuló ifjúság körében a szorgalmi idő megszakítása nélkül a jelzett célra gyűjtés rendeztesék. A tanulóiifjúság a gyűjtés céljára nézve már eleve felvilágosítandó, — s elváróm a tanintézetek ve-

zetőségétől, hogy a gyűjtést hazafias érzésük szerint a maguk részéről is előmozdítsák, anélkül természetesen, hogy a gyűjtés az önkéntes és semmiképen sem kötelező adakozás jellegét bármi tekintetben is megzavarná.

Az egybegyűlt összeget az intézetek igazgatói közvetlenül a Háborúban Feldúlt Tűzhelyeket Ujrafelépítő Országos Bizottság elnökségéhez küldjék s ebből a célból póstabefizetési lapokért előzőleg a nevezett Bizottsághoz (Budapest-Képviselőház) forduljanak. A gyűjtés eredményét jelentés kíséretében felettes tanügyi hatóságokhoz folyó évi november hó végéig terjeszték fel s felhívom Cimet, hogy e jelentéseket összefoglaló felterjesztését hozzámm legkésőbb folyó évi december hó végéig küldje be.

Budapest, 1916. évi október hó 14-én.

Jankovich s. k.

HÁBORU OLÁHORSZÁGGAL.

1916. október 24.

Keleti harcok: Károly főherceg lovassági tábornok hadseregarcanaia: Osztrák és magyar és német csapatok tegnap elkeseredett harcok után elfoglalták Predeal helységet és 600 embert foglyul ejtettek. A vöröstoronyi szorostól délre támadásunk tört nyér.

1916. október 25.

Keleti harcok: Károly főherceg lovassági tábornok hadseregarcanaia: Osztrák és magyar és német csapatok elfoglalták a Vul-

kán-szorost. A Campolungtól északra harcoló szövetséges haderők szintén tért nyertek. Magyarország keleti határán tovább folyik a harc. A 82. székely gyalogezred a Berecki hegységben elkeseredett kizűtusa után elfoglalt egy erősen elsancoolt határmagaslatot. Megszálló őrségét részben elfogtuk, részben megsemmisítettük. Ezek közül egy ember sem menekült meg. A hármas országhatáron csapataink új állásaikban visszaverték az oroszok támadásait. Az ellenség egy helyen betört, de azonnal visszaverjük.

Aprópénz hiány.

Már sokszor szóvá tettük az aprópénz hiányt, de még mindig tartja magát a hír, hogy a közönség eldugja az aprópénzt. Hanem hol van az a közönség? Én, te, ő, mi, ti, ők? De hiszen nekem nincs aprópénzem, neked sincs, neki sincs, nekünk sincs, nektek sincs és nekik sincs.

Hát kinél van az aprópénz, mert valamikor volt? Hát ne feledjük, hogy amikor volt, akkor se sok volt. Aztán ide s tova két éve és 3 hónapja, hogy a háború van és a harcterre már sok millió emberünk ment ki, s ha mindegyik csak 3 koronát is vitt magával, az már annyiszor 3 millió Korona aprópénz. Aztán a meghódított területeken is a mi katonáink a mi pén-

a legkisebb papír darabot is kihányták belőle.

A vak gyűlöletre talán semmi sem mutat jobban, mint az a körülmény, hogy az egyes évek összekötött aktáit (pedig bizony jó sok van!) kibontották s mint az utcát szemetező gyermekek, a pincéből kihozták és a kertben az egész állománynak több mint felét szétszorták. Nem egyet össze is téptek. Papír tenger volt a kert és a pince egyaránt. Anyakönyvekben nincs kár. Ezek az ég alá nem kerültek ki.

Az eső verte és belesárosodott kerti széthánytakból ép úgy, mint a pincebellekből az olvashatókat mind kiszedtem. Napra terítettem, hogy a víztől és a penésztől száradjanak.

Az íróasztalom szintén felvágták, hasították. A sok szép kis kápláni dolgaimból csupa egynehány képecskét és egy párjától elmaradt gumí sarkat (a többiétől bizonyosan nem a jó akarat hagyhatta vissza!) kaptam meg.

Aztán utnak indultam. Felkerestem, megnéztem sok lakást. Alig egy kettő kivételével (azt szoktuk mondani: véletlen szerencse!) mind úgy nézett ki mint az enyém.

Kereskedés, gyógyszerár eljlesztő módon felhánnya, törve zuzva kirabolva.

Magán lakások butorai összerontva. A bőrös bevonatu diványokat és foteleket a börtől megtisztították.

Minden megfogható enivalót elszedtek. Fehérnemű és más ruha alig maradt valahol. A betemetett pincéből mindent kiszortak. Egy szóval a rabló banda minden tolvaj gázságát elkövezték, csak még a tűz volt hátra. Ez a legnagyobb szerencsére elmardt. Legalább is Alfaluban alig van egynehány eset. (A szóvatai már megdöbentő!)

A lakosság (már a visszaköltözködés megindult!) krumpli s egy kicsi liszt mellett, esetleg ha maradt tehén, itt—ott tejmellett tengődhetik mindaddig amíg az égetően szükséges élelmezési akció e helyzetben nem javít.

A csépletlen gabona nagy részt megmaradt. Amint a lakosság mondotta az oláhok a gépeket cséplés helyett összetörték.

Amikor az a visszatért menekült kapa-ja között belépik már sír, szeméit türelgeti. A levert ablakok, a berontott ajtók

a nagy veszteséget előre hirdetik. Sok a zokogás, a jajgatás mindenfelé. E keserűségbe enyhülést csak az a tény csepegtet hogy az épület megmaradt. Nem égett le.

A csűrök szénaállományán, a szekér és gazdasági szerszám szinein is a tolvaj kéz sok kárt tett.

Az oláhok alfalvi garázdálkodásairól és kegyetlenkedéseiről (vér és fogságba hurcolás a harmadik negyedik faluig, aztán elbocsátó meglökdözés!) mindössze ennyiben számolhatok be. Hanem most egy kissé közeledjünk az öreg asszony felé és a kőtelhez.

Szóval nagy keserűséggel a széthányt irodát úgy, ahogy lehetett összeszedtem.

Tekintve azt, hogy még édes anyám és négy leány testvéremről semmi bizonyosat, mint azt, hogy otthon rekedtek, nem tudok, Alfalut egy kis időre el kellett hagynom.

Most az lett a legnagyobb kérdés hogy az összeszedett írományokat, amelyek eléggé nem is száradtak ki, kitergetve, biztos helyre erre az időre hová tegyem?..

(Folytatjuk.)

zünkkel — tehát apró pénzzel — vásárolnak, sőt a meghódított országok népei is kezdenek lassankint a mi pénzünkhöz szokni. S bármennyire dolgozott is a pénzerő, mégis a 12 millió lengyel 3—4 millió szarb lakosságnak osztrák-magyar közgazgatás alá került része akkora pénzmennyiséget nyel el, hogy azt 2 évi munkával lehetetlen pótolni. Végül a legnagyobb hibája a mi pénzünknek, hogy nincs páratlan érzéket tartalmazó papírpénzünk. 2 K, 10 K, 20 K, 50 K, 100 és 1000 Koronás papírpénzek járnak. Az árucikkek azonban nem igazodnak a páros számok szerint. Hiszen vannak 5, 7, 9, 11, 13, 15 stb. koronás értékek is. Ha volna 1 koronás aprópénzünk, nem volna semmi baj. Ha volna 5 koronás darabos pénzünk, akkor sem volna semmi baj. De 5 koronás ezüst pénz nincs forgalomban. Eltűnt. Hát tessék 5 koronás bankókat kiszíttetni, de jobb papírból, mint a 2 koronásokat. Akkor mindjárt könnyebb lesz a fizetés, bár egy kisé többet kell számolni, de ez csak elősegíti a helyes gondolkodást és élesíti az elmét. Ha 17 koronát kell kifizetnem, most lehetetlen az üzletet lebonyolítanom, mert nekem nincs egy koronám, a másik félnek sincs egy koronája. Egy harmadiktól kérünk, de az csak úgy segíthet rajtunk, ha neki 2 drb egy koronája van. De ilyen embert hol kapunk egyhamar. Ha azonban meg lesz az 5 koronás papírpénz, azonnal segítünk a bajon. Vagy nekem van 1 drb 5 koronásom és adok 6 drb 2 koronást és 1 drb 5 koronást, vagy pedig adok 11 drb 2 koronást és te visszaadsz 1 drb 5 koronást, de a dolgot egyszerűbben és könnyebben intéztük el, mint egy korona miatt kellene szaladgálnunk Pontiusztól Pilátusig. Tessék elhinni pénzügyminiszter ur, hogy az 5 koronás bankjegyek kibocsátásával egy csapásra az aprópénzhiánynak legalább 50%-át megfogja szüntetni.

Romania mare!

Irtá: S. F.

A Közművelődésnek éppen az oláh betörés előtti számában azt irtam Károlyi gróf szavait megismételve, hogy ha az álnok, ravasz szomszéd reánk is üt, nem esünk kétségbe. Dáciánk kemény bérci között tigrisek leszünk.

Besarabia és Erdély között már az egész háború alatt fente az oláh a fogát. Az óra ütött. Oláhország reánk tört. Orvul megtámadott. Hazug és szőszegő lett. A magas hohenzollerni familiára is Ferdinánd foltot vetett.

Nekünk pedig futnunk, menekülnünk kellett. Óriási zavarunkat, nagy veszteségeinket, keserűségeinket kormányunk róvására is kemény kézzel írjuk. A külügyminiszterium Veres könyvéről igen frappánsan jegyezte meg az „Est” vezető helyen: csak azt nem lehet tudni, hogy az a könyv a szegény, vagy pedig a harag miatt vörösödött-e el? Mentség nem lehet. Külügyi politikánk a sulykot elejtette s Veres könyve csak argumentum emellett: qui se excusat, incusat!

A nagy baj megtörtént. A szép székelység lendületes életre képes energiája megtörtött.

Amit most az oláhok után elhagyott

helyeinken láthatni, az könnyekre fakasztó. Minden tönkre ment

Az összetört és feldult hajlékok falain és ajtóin ott diszeleg a nagy krétás felírlás: Romania mare!

A rablóbanda istentelenségével járt végig ocsmányi bocskorával a szép és gazdag székely földön. Azt hitte, hogy királysága örökös lesz és nem pünkösd. Hizott a mája, hogy Erdély nagy részét, vicsorgó fogai közé bekaphatta.

Molnár Ferenc hamisan adja hős székely katonáink szájába a régi-régi jelszót: Isten te ne segíts! Te csak csodálkozz!...

Erdély bércinek fiait szövetséges társi erővel a zsiros koncot az Oláh szájából kiűtötték. Az ütés alatt cudarul vonított és futott az oláh. Fogai is betörték olyat kapott.

Az a szegény nép, amely a bocskor parazita uralma alatt annyit szenvedett, a menekülést, a bocskor szedést kacagás nélkül nem tudja elmesélni.

Egy alfalvi asszony mondotta otthon nekem a futásra igen jellemző e kis esetet.

Három oláh a házban kenyeret kért tőle. A szegény asszony vágott és adott is, csakhogy a bántalom ne érje. A kenyeret sarkánál kerekítette. Az egyik kapott is, de a más kettőnek már kenyér se kellett. Kettős hegyü sapkáját kezébe markolta, aztán rohant, szedte a bocskort! Hosszú bocskorával megakadt s az orrára esett!...

A bocskoros szemét Erdélyből kiséprődött. Erdély bércin tigrisek lettünk. Az Isten megsegített. A nagy Románia csak ajtóinkon és falainkon kréta nyomokkal maradt meg!

H I R E K.

— **Főpásztorunk** október 21-én d. u. szerencsésen visszaérkezett székelyéire.

— **Károly Ferenc** főherceg, trónörökös, altábornagy 21-én este rövid ideig városunkban időzött. Fölkereste a püspöki aulát, de a főpásztor még abban az időben nem érkezett volt haza.

— **Kanonok beiktatás.** Október 23-án volt az új kanonok Dr. Balázs András beiktatása. Az új kanonok a beiktatás után énekes szent misét mondtak.

— **Személyi hírek.** Bíró Ferenc tábori lelkész lett. Lembergben teljesít szolgálatot. Oláh Dániel főesperes és Darvas Dénes káplán, kik az oláh invázió alatt is helyükön maradtak, értesítették a főpásztort, hogy egészségesek és nagyobb baj nélkül túlélték az oláh uralmat.

— **Igazgató-tanácsunk** Kolozsvárt okt. 13-iki ülésén — melyen püspök urunk elnökölt — elhatározta, hogy azon alapítványos növendékeknek, akik másutt beiratkoztak és magukat ott fentarthatják, pénzben adja ki az alapítványnak megfelelő kamatot; Gyulafehérvárt, Marosvásárhelyen és Kolozsvárt nov. 3-ikán kezdődnek a beiratások, javító vizsgák stb. bezárólag 7-edikéig. 8-án kezdődnek az előadások, és ugyanekkor nyílnak meg a finevelő intézetek is. Csikszeregyében, Kézdivásárhelyen, Székelyudvarhelyen és Brassóban a hadi helyzet és élelmezési nehézség miatt a jelen évben alig ha kezdődhetik a tanítás. A tanárok és tanítók ideig-

lenesen vállalhatnak megfelelő alkalmazást, bármikor visszavonhatólag.

— **Halottak az élőknek.** A miniszter a halottak estéjén szokásos kivilágítás melleszt kérte. A közönség mindenütt megértéssel fogadta a felhívást, de azért halottai iránt is le akarja róni a kegyelet adóját. Városunkban a temetők kapujában perselyeket fog a hatóság felállítani, hogy mindenki a halottaknak szánt kegyelet adóját a tüdőbeteg katonák részére a perselybe tehesse. Szép és nemes megemlékezés ez a holtakról, mikor a szenvedő élőkön is segítünk.

— **Előadások a papnevelőben.** Október 23-án kezdődtek meg a papnevelő intézetben az előadások. A növendékek száma kevés. Még néhányan a vasúti igazolvány kérése miatt nem érkeztek meg. A növendékek ez évi végleges száma 18.

— **Halálozás.** Amint részvétellel értesülünk P. Schlick jézustársasági atya, ki egyházmegyénkben is sokszor tartott lelkigyakorlatot, a napokban elhunyt. R. in pace sanata.

— **Az oláhok Brassóban.** Brassóból jött jelentés szerint a plebánia, plebániatemplom s a növérek zárdája ép, nem szenvedett kárt. Nem lett bántódásuk a zárda ott maradt lakóinak sem. Meisel apát-plebánost ellenben elhurcolták mert „az angolok és franciák ellen prédikált, s az oláh királyért nem imádkozott a templomban.”

— **Bükkmakk gyűjtés.** A bükkmakk olajtartalmánál fogva az élelmezési, ipari és hadászati célokra annyira fontos olaj szolgáltatására és így a zsirhiány enyhítésére is igen alkalmas lévéen, országos érdekek, hogy gyűjtése lehetőleg előmozdítassék. Minthogy pedig a mai rendkívüli viszonyok között nem áll elegendő munkaerő rendelkezésre, felhívom az iskolákat, hogy figyelemmel a szóbanforgó fontos érdekekre, a bükkmakk (Bükkmagg) gyűjtésében, amely különben is számbajövő és tiszteletreméltó díjazással jár s amely irányban már is nagy arányú actió indult meg, teljes erővel közreműködjenek. Csakis egészséges, érett, nem rothadt, aránylag száraz makkot kell gyűjteni s lehetőleg száraz időben. Az összegyűjtött bükkmakkot zárt helyiségben vékony rétegekben kell megőrizni akként, hogy levegő érje. Ha hely hiányában a bükkmakkot 20 cm.-nél magasabban felhalmazva kell tartani, azt minden második nap alaposan meg kell lapátolni. A gyűjtés befejeztével a gyűjtőiskolák a székelyük, jellegük és iskolanemük pontos megjelölése mellett a gyűjtött mennyiséget a Magyar Olaj és Zsiripari központ R. T. címére (Budapest, VI. Vilmos császár-út 33.) jelentsek be. Elvárom az iskoláktól, hogy — természetesen a tanítás kára nélkül és csakis az önként vállalkozó tanulók bevonásával — minden igyekezetükkel a gyűjtés sikerén fognak munkálkodni. A bükkmakk gyűjtése nagy jelentőséggel bír. Ha azonban kis mennyiséget gyűjtünk, ezzel az ország hiányain nem segítünk. Gyűjtésünk komoly és országos jelentőségű csak is akkor lehet, ha nagyarányú és eredményes. Ehhez azonban az szükséges, hogy sok iskola s szívós kitartással gyűjtson, kedvét el ne veszítse és a gyűjtést addig abba ne hagyja, míg eredményt nem ért el.

A következő két új könyv fog legközelebb megjelenni:

Háború az Argonekben

írta Kellermann Bernád.

„Az Alagut” világhírű szerzőjének meg-
rázó érdekességű könyve ez, mely az
egész világháború legnehezebb és leg-
borzalmasabb harcainak leírását nyújtja.
Ára 3 korona.

Megrendelhető: a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

A megrohant Erdély

írta Pillisi Lajos. Ára 4 kor.

A népszerű haditudósító a román háború
kezdete óta járta Erdély harcterelt és pá-
ratlan érdekességű fejezetekben írja le az
első megrohanástól kezdve az erdélyi
karcoka: a sikeres tisztító hadjáratokig.

Fényképészeti cikkek!

gyári árban kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műinté-
zetében olcsón készít bemuta-
tott rajzok szerint oltárt, szó-
széket, padokat stb. Szállít tel-
jes templomberendezést és el-
vállal régi oltár és szószék
aranyozását és szob-
rok színezését.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb ár-
ban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költsegajánlat díjmentes.

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

A főtisztelendő papság becses figyel-
mébe ajánlja raktárát következő nyom-
tatványok- és cikkekben:

Januári Relációk.

- I. sz. Reláció Apographa et tabellaris
conspetus Matricularum. rsz. 365.
II. sz. Reláció: Kegyescélű adományok.
rsz. 366.
III. sz. Reláció: U. ez. esp. részére. rsz. 367.
III. sz. Reláció. Az elmúlt évben tett új
alapítványokról rsz. 368.
IV. sz. Reláció. Az elmúlt évben szer-
zeit új ingatlanokról. rsz. 369.

Februári Relációk:

- V. Reláció. Ehez tartoznak:
1. Pénztári napló, küli, rsz. 370, ive 6f.
ugyanaz belv. rsz. 370b. ive 6f.
2. Rovatos kimutatás az egyház jö-
vedelmező alapfőkéiről kül- és belv
rsz. 371 k. és 371 b. ive 8f.
3. Lettár, kül- és belv rsz. 372, 372b. 8f.
4. Kimutatás az év végén vagyoni
állapotról kül- és belv rsz. 374-b. 10f.
VI. Reláció. Nyugdíjalap, kiségitőalap
részére szóló befizetések, rsz. 375 6f.
(Csak esperesek részére.)

Márciusban Reláció nincsen előírva.

Áprilisi Reláció.

- VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakor-
latokról szóló jelentés, rsz. 376. 6f.
(Csak esperesek részére.)

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

- VIII. Reláció: Első áldozásról s a hús-
vétí időben végzett gyónásokról
szóló kimutatás. Rsz. 377.
VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378.
IX. Reláció: Tavaszí koronagyűlés
jegyzőkönyve. rsz. 379.
(Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

- X. Reláció: Iskol. szoló jelentés. rsz. 380.
X. Reláció (B. I.): Fűgyerm. isk. kimut.
Esperesek részére rsz. 408.
X. Reláció (B. II.) Leánygyerm. isk.
kimut. Esp. r. rsz. 409.
XI. Reláció: Hitoktat. szoló jel. rsz. 381.
XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.

Augusztusi Reláció.

- XII. Reláció: Kath. egyesületekről
szóló jelentés, rsz. 383.
XII. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 384.

Szeptemberi Reláció.

- XIII. Reláció: Plebániái schematismusi
adatok. rsz. 385.
XIV. Reláció: Szerzetesházak schem.
adatok. (Csak házfőnökök r. rsz. 386.

Novemberi Reláció.

- XV. Reláció: Őszi koronagyűlés jzky.
Csak esperesek r. rsz. 387.

Decemberi Reláció.

- XVI. Reláció: Főesperesi látogatásról
szóló jelentés. (Csak esp. r. rsz. 388.
Minden egyes Reláció nyomtatvány
ára rendes viszonyok között 6 fillér, most
azonban, a papír, nyersanyag és munka-

bér emelése folytán 8 fillérre kellett emel-
nünk.

Különféle egyházi nyomtatványok:

- Matricula Baptisatorum. Bel és külv.
rsz. 389 b. és 389 k.
Matricula Confirmandi. rsz. 390
Matricula Copulatorum. rsz. 391.
Eljegyzési anyakönyv. (Liber Spon-
salium.) (Magyar ny.) rsz. 392.
Matricula Conversorum. rsz. 393.
Matricula Apostatorum. rsz. 394.
Matricula Defunctorum. rsz. 395.
Matricula Mixta Matrimonia. rsz. 396.
A csupán polgári házasságot kötöttek
anyakönyve. rsz. 397.
Ügyviteli napló. 1 old. 10 tétel.) rsz. 398.
Fennti nyomtatványoknak ive 12 fillér.
Extractum Baptisat. drb. 6 fill. rsz. 399.
Extr. Copulatorum. drb. 6 fill. rsz. 400.
Extr. Defunctorum. drb. 6 fill. rsz. 402.
Bérmálási lap. 100. drb. 1.60 f. rsz. 402.
Hirdetési bizonyítvány. drb. 2 f. rsz. 403.
Idegien jegyesekről szóló értesítvény.
drbja. 2 fillér. rsz. 404.
Kötelezvény. (Kisebb tőkéről.) (3 f.) 405.
Kötelezvény. (Bekebelezésre.) (3 f.) 406.
Szt. mise után végzendő ima. (10 f.) 407.
Háziáldás, a ház és családnak Jakab
apostol szerint való lelki megáldás.
38×51 cm. nagyságú tablau, a Fájdal-
mas Szűz és sok Szentek képeivel ellátva.
Fekete nyomásban. (Színezve 2 kor.-val
drágább.) ára: példányonként 60 f.
Pecsetnyomó rézből, 4–6 kor.

Kaphatók: a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.